

Jaarverslag Duurzaamheid

2015

Versie 1.0
22 april 2016

Auteur
Afdeling
Datum

Gerard Verweij
BORG
22 april 20116

Jaarverslag Duurzaamheid 2015

1.1 Voorwoord

Voor u ligt het jaaroverzicht duurzaamheid 2015. In dit overzicht presenteren wij u een selectie van activiteiten en projecten die op het vlak van duurzaamheid in de voormalige gemeenten Naarden, Muiden en Bussum plaatsvond. Met dit jaaroverzicht willen we u een indruk geven op welke wijze de gemeenten, inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties een bijdrage leveren aan het verduurzamen van deze gemeenten. Een terugblik op de wettelijke taken over 2015 is ook bijgevoegd.

In 2015 is op het gebied van duurzaamheid wederom veel gebeurd. In voorgaande jaren zagen we dat duurzaamheid leeft bij inwoners, organisaties en bedrijven. Bekende activiteiten als Repair Cafés, Watt Nu en Duurzaamheidscafés vonden wederom plaats. Uit de evaluatie van het Bussumse duurzaamheidsprogramma Bussum Bewust kwam naar voren dat in de samenleving meer en meer behoefte is aan ontmoeting en samenwerking rond duurzaamheid. Waarbij een ontmoetingsplek, creatief centrum of werkplaats een centrale rol speelt waar diverse initiatieven rond duurzaamheid elkaar ontmoeten en anderen uitnodigen.

Daarnaast zagen we in Bussum dat de gemeente steeds vaker in de positie kwam dat zij participeert in een activiteit uit de samenleving (overheidsparticipatie). Dit betekent dat de gemeente samen optrekt met inwoners, organisaties en bedrijven. Soms neemt de gemeente het voortouw of geeft zij het goede voorbeeld: bijvoorbeeld de duurzame verbouwing van het gemeentehuis in Bussum.

Maar minstens zo belangrijk is het omarmen, ondersteunen en faciliteren van initiatieven uit de samenleving. Dit verslag laat zien dat Gooise Meren een vitale gemeente is met inwoners en organisaties die zelf initiatieven ontwikkelen en uitvoeren die bijdragen aan een duurzaam Naarden, Muiden en Bussum.

1.2 Bussum 6oste Fairtrade Gemeente in Nederland

Op donderdag 29 oktober ontving Bussum uit de hand van Huub Jansen directeur van de landelijke Vereniging van Wereldwinkels en voorzitter van de stuurgroep van de landelijke Fairtrade Gemeente campagne, de titel Fairtrade Gemeente.

Eerlijke handel

De titel Fairtrade Gemeente is een eervolle titel die aangeeft dat in een gemeente zowel winkels, horeca, bedrijven, organisaties, inwoners als de lokale overheid fairtrade een warm hart toe dragen. En dat zij bijdragen aan meer eerlijke handel. In Bussum zijn in totaal 36 bedrijven, winkels en horeca fairtrade. Dat betekent dat zij fairtrade producten verkopen en/of gebruiken in de catering.

Werkgroep

De Fairtrade Werkgroep zette zich al enkele jaren in om de titel te behalen en te voldoen aan alle criteria. De werkgroep is dan ook verheugd dat de titel behaald is. Fairtrade is niet nieuw voor Bussum. In 2013 is de OBS Koningin Emmaschool aan de Fortlaan Fairtradeschool geworden. En sinds 2013 heeft Bussum een EerlijkWinkelroute waar onder andere winkels die fairtrade producten verkopen aangesloten zijn. De werkgroep heeft als ambitie om in 2016 een lesprogramma over fairtrade aan het basisonderwijs aan te bieden. Daarnaast wil de werkgroep binnen de nieuwe gemeente Gooise Meren fairtrade verder uitbouwen.

1.3 “Ik doe het gewoon, het zit in me en ik word er blij van”

Betrokken inwoners bij duurzaamheid

In de rubriek 'Betrokken Bussumers' op de Gemeentepagina komen Bussumers aan het woord die zich inzetten voor een duurzaam Bussum. Een duurzame gemeente bestaat immers uit inwoners, maatschappelijke instellingen en bedrijven die zich voor duurzaamheid inzetten. Hieronder het persoonlijke verhaal van Lisa Schonewille.

Sociale en duurzame activiteiten

Lisa Schonewille werkte jarenlang bij Sherpa. Dat is een zorginstelling die mensen met een beperking ondersteunt op veel vlakken, zoals wonen, werken en vrije tijd. Daar bedacht en implementeerde ze menig nieuw initiatief. Op het moment dat ze in 2014 besloot voor zichzelf te starten, kwam er nog meer creativiteit en energie los. In eerste instantie lag haar focus op het maken van websites voor mensen die zich inzetten voor sociaal en duurzaam ondernemerschap. Dat doet ze nog steeds, maar inmiddels heeft ze tal van sociale en duurzame activiteiten opgestart waar veel Bussumers, inwoners en ondernemers voor warmlopen.

Sociaal kapitaal

Waar al die energie vandaan komt, daar denkt ze eigenlijk nooit over na. “Ik doe het gewoon, het zit in me en ik word er blij van. Ik zie het als sociaal kapitaal. Als je met gedreven mensen omgaat, werkt dat aanstekelijk, dat voedt. Het bijzondere aan Bussum vind ik het enthousiasme van de mensen. Hoe snel je mensen 'gemobiliseerd' krijgt, de betrokkenheid die ze tonen en de enorme drive die veel mensen hebben.”

Van Bussum Cultureel tot Soupurbe

Lisa is initiatiefnemer van het maandelijks biologisch ondernemersontbijt (BOO), waar steeds op een wisselende locatie sociaal en duurzaam betrokken ondernemers elkaar ontmoeten. Zonder dat er een 'moeten' aan vast zit. Eerder dit jaar zette ze ook een nieuwe website voor Bussum Cultureel op. Een van haar vele projecten waarbij ze bewust samenwerkt met mensen die een afstand hebben tot de arbeidsmarkt. “Er zijn zoveel mensen met bijzondere talenten, die onbenut blijven. Zonde! Voor hen en voor de maatschappij. Ik geef ze training en betrek ze bij de projecten. Zo kunnen ze hun kennis ook meteen inzetten. Ze zijn echt aan het werk.” Haar meest recente initiatief is Soupurbe. Van groenten die opgehaald worden bij supermarkten (voordat ze in de afvalbak verdwijnen) koken Bussumers elke donderdag samen een maaltijd en wordt er gezamenlijk gegeten en opgeruimd. Het idee voor Soupurbe deed Lisa op tijdens één van de duurzaamheidscafé's in Bussum, waar de catering werd verzorgd door Taste Before You Waste. Deze cateraar is een Amsterdams initiatief om voedselverspilling onder de aandacht te brengen. Soupurbe is inmiddels uitgegroeid tot meer. De avonden worden druk bezocht door mensen met verschillende achtergronden en interesses. Van daaruit ontstaan ook weer nieuwe ideeën. En die zijn wat Lisa betreft altijd welkom. “Behalve samen eten en koken zijn er inmiddels ook andere activiteiten georganiseerd. Zo is er al een aantal lezingen geweest, een workshop dans, muziek en een thema-avond over vluchtelingen. Meer informatie over Soupurbe is te vinden op: www.soupurbe.nl.”

1.4 Regionale campagne: Energie Besparen Gooi en Vecht

Sinds oktober 2013 draait de campagne 'Energie Besparen Gooi en Vecht', zie www.energiebesparenGenV.nl. Zowel Naarden, Muiden als Bussum werkten hierin samen met Huizen, Laren, Blaricum, Hilversum, Wijdemeren, Weesp en Eemnes. Doel van de campagne is om particuliere woningeigenaren te stimuleren om energiebesparende maatregelen te treffen in of aan de eigen woning, met name in oudere woningen met een slechte energieprestatie (label F/G). In juli 2016 willen de gemeenten dat bij vijftienghonderd tot vierduizend particuliere woningen energiebesparende maatregelen zijn genomen. Voor Gooise Meren zijn dit circa 590 tot 960 particuliere woningen. Gooise Meren telt ca. 16.000 woningen in particulier bezit. De totale woningvoorraad bedraagt circa. 26.000 woningen. Om dit doel van energiebesparing te bereiken is samenwerking in de regio tussen gemeenten, bedrijfsleven en bewonersnetwerken van groot belang.

Voorlichtingsavonden

In zowel Naarden als Bussum zijn voorlichtingsavonden georganiseerd in nauwe samenwerking met HOOM. In Bussum in de Wester- en Oostereng op 26 mei. En in Naarden voor Componistenkwartier, Rembrandtpark, Keverdijk, Jac. P. Thijssepark en Vierhoven op 5 oktober.

Bewonersavond Naarden

De voorlichtingsavond over energiebesparing vond op 5 oktober jl. in het stadhuis van Naarden plaats. De bezoekers van de bijeenkomst kregen inzicht in het energieverlies van hun woningen, hoe zij hun woning energiezuiniger kunnen maken en wat daarvan de kosten zijn. De aanwezige bewoners konden vrijblijvend hun interesse aangeven voor maatregelen als vloerisolatie, spouwmuurisolatie en installatie zonnepanelen. Olaf Vroom, wethouder milieu van de gemeente Naarden, onderstreepte het belang van energiebesparing: "Projecten als deze zijn goed voor het milieu. En de investering die woningeigenaren moeten doen, betaalt zich uiteindelijk terug in hun portemonnee". Bij de organisatie van de avond waren de buurtplatform KTV en RemCom betrokken. De avond werd bezocht door 40 belangstellenden.

Energieloket: Duurzaam Bouwloket voor Gooi en Vecht

In het najaar van 2015 is door Muiden, Bussum en Naarden (evenals alle andere gemeenten in Gooi en Vecht) met het Duurzaam Bouwloket afgesproken dat zij per 1 januari 2016 het digitaal energieloket zijn voor alle inwoners. Inwoners van Gooi en Vechtstreek kunnen gratis onafhankelijk informatie of advies inwinnen op www.duurzaambouwloket.nl/gooi-vecht. De adviseurs van het Duurzaam Bouwloket staan klaar om alle vragen te beantwoorden.

Resultaten

Vanaf eind 2013 was voor de particuliere huiseigenaar in Naarden, Muiden en Bussum subsidie beschikbaar voor energiebesparende maatregelen. De provincie Noord-Holland stelde voor alle drie de kernen in totaal ruim € 100.000,- beschikbaar. In de loop van 2015 was het subsidieplafond bereikt. 326 particuliere huiseigenaren hebben gebruik gemaakt van de subsidieregeling. De meeste subsidie werd aangevraagd voor spouwmuurisolatie, plaatsen HR++ glas en installeren van zonnepanelen. De maximale subsidie per woning was € 750,-. De totale investering in het verduurzamen van de huizen in Gooise Meren, via de subsidieregeling, is bijna € 950.000,-.

In de gehele regio Gooi en Vecht en Eemnes, hebben in de afgelopen drie jaar 813 particuliere huiseigenaren subsidie of een duurzaamheidslening via de gemeente aangevraagd. De totale investering in de gehele regio is ruim € 3.480.000,-.

Belangrijk om op te merken is dat niet alle investeringen in het verduurzamen van woningen zichtbaar is. Voor spouwmuurisolatie is bijvoorbeeld geen vergunning nodig. Een 100% betrouwbaar beeld is niet mogelijk.

1.5 Natuur- en milieueducatie in Gooise Meren

Educatie over natuur, milieu en duurzaamheid speelt een belangrijke rol in kennis, waardering en betrokkenheid bij de eigen leefomgeving. Daarom investeert de gemeente in diverse lesprogramma's voor het basis- en voortgezet onderwijs. Naast de gemeente zijn er ook andere partners die het belang van educatie over natuur, milieu en duurzaamheid onderschrijven. Hieronder treft u een aantal voorbeelden van projecten in het onderwijs aan.

Bussumse scholieren werken aan waterproject

Op 18 maart 2015 zetten 250 scholieren uit Bussum zich in voor het project Wandelen voor Water. Scholieren uit groep 7 en 8 wandelden zes kilometer met een rugzak met daarin zes liter water. Jack Overgaauw, de coördinator van de organiserende Rotary Bussum: "Het is fantastisch om te zien dat zoveel scholieren meedoen. Ze hebben de afgelopen week allemaal op school speciale lessen gevolgd over water en hygiëne. De kinderen hebben zich laten sponsoren door ouders, burens, vrienden en familie. Stichting Wilde Ganzen verhoogt het verzamelde bedrag met 50%." De opbrengst van de wandeltocht is bestemd voor waterputten in Rwanda. Het is voor het eerst dat leerlingen van de Hoeksteen, de Gooilandschool, de Julianaschool, de Katholieke Montessorischool en de St. Vitusschool meededen aan dit project. De leerlingen van de KMS hebben een week eerder de wandeling gemaakt.

Energie-educatie in Naarden en Bussum

Hoe krijg je energie van de zon? Hoeveel stroom verbruikt een ledlamp? Hoe kun je thuis en op school energie besparen? Hoe werkt isolatie? In het voorjaar van 2015 zijn 291 leerlingen van zes scholen in Naarden en Bussum aan de slag gegaan met duurzame energie en energiebesparing. Zij kregen een workshop-les waarbij ze keken naar stroomverbruik en zelf experimenteerden ze met een model-zonneboiler. Ze hebben het effect gemeten van isolatie en zelf energie opgewekt met wind en (zon)licht. Daarnaast leerden de kinderen dat energie overall is: het is nodig voor beweging, groei, verlichting, verwarming, enzovoorts. De zon is daarbij onze belangrijkste energiebron. Verder stonden de leerlingen er ook bij stil dat brandstoffen als aardgas, aardolie en steenkool aan het opraken zijn. Daarom is het goed om zuinig te zijn met energie en gebruik te maken van schonere energie die niet opraakt. De gastdocenten van Stichting Omgevingseducatie en NME Centrum Het Spookbos begeleiden de lessen.

Groene voetstappen

In de week van 14 september 2015 hebben alle 185 leerlingen van de Zonnewijzer 1715 Groene Voetstappen verzameld. Voor elke heen- en terugreis naar school die een leerling te voet of per fiets aflegde werd een Groene voetstapsticker uitgedeeld. Door te lopen of te fietsen droegen de kinderen bij aan een schonere en veiligere schoolomgeving. De leerlingen hebben ook veel tips verzameld voor een beter milieu. Zo vinden veel leerlingen dat de prijs van elektrische auto's omlaag moet, auto's minder snel moeten rijden, meer zonne-energie gebruikt moet worden en dat er meer prullenbakken op straat moeten komen. Als dank voor deelname aan de landelijke Groene Voetstappen campagne ontving elke klas uit handen van wethouder de Ridder een klokje dat op water werkt. In totaal hebben ruim 26.000 kinderen in Nederland Groene Voetstappen verzameld. De tips van de leerlingen werden

doorgegeven aan Staatssecretaris Mansveld van milieu. Zij nam de tips mee naar de Klimaatop in Parijs in november vorig jaar.

Omgevingseducatie Gooi, Vecht- en Eemstreek

De Stichting Omgevingseducatie Gooi, Vecht- en Eemstreek verzorgt sinds 1994 omgevingseducatie voor scholen in onder andere Naarden, Bussum en Muiden. Via een website en digitale NME-catalogus wordt aan scholen een overzicht gegeven van het educatieve aanbod van de stichting zelf en diverse organisaties uit de regio. Daarnaast adviseert de stichting organisaties bij het aanbieden, verbeteren of uitbreiden van educatie aan het onderwijs. En de stichting ontwikkelt educatieprojecten waar behoefte aan, bijvoorbeeld het hiervoor genoemde energie-educatie project.

Alle basisscholen ontvangen een NME-programma van de Stichting Omgevingseducatie Gooi, Vecht- en Eemstreek en worden via digitale nieuwsbrieven geïnformeerd over het aanbod. Enkele voorbeelden uit het aanbod zijn: boerderijeducatie, aandacht voor zwerfval en energie-educatie.

Daarnaast heeft Omgevingseducatie ook drie scholen (Julianaschool, Zonnewijzer en De Hoeksteen) begeleid bij het leveren van projectmaterialen rond het projectthema Afval. Meer informatie over de Stichting Omgevingseducatie en het totale aanbod aan educatieve activiteiten is te vinden op: www.omgevingseducatie.nl en www.nmegooivechtstreek.nl

1.6 133 zonnepanelenproject op dak gemeentehuis

Maandag 29 juni 2015 tekenden gemeente Bussum en de Bussumse energiecoöperatie Watt Nu U.A. een tweede overeenkomst die het mogelijk maakt om duurzame energie op te wekken met 83 extra zonnepanelen op het dak van het gemeentehuis. In september 2014 waren al 50 zonnepanelen op het dak geplaatst. 93 Bussumers hebben één of meerdere aandelen in de 133 zonnepanelen gekocht. De opgewekte stroom wordt door de gemeente gebruikt. Na vijf jaar ontvangen de investeerders hun investering met rente terug

Levensduur

Bij een gemiddelde levensduur van 30 jaar is de CO₂ reductie van alle 133 panelen ruim 522 ton. Dat is een gemiddelde reductie van ruim 17 ton CO₂ per jaar. Een gemiddeld huishouden stoot jaarlijks voor elektraverbruik circa 2 ton CO₂ uit.

Watt Nu

Watt Nu is een energiecoöperatie door en voor inwoners van Gooise Meren die actie onderneemt om de leefomgeving te verduurzamen. Met het project 'Gemeentedak' wil Watt Nu bekendheid onder de inwoners bereiken en vooral inwoners die geen geschikt dak hebben voor zonnepanelen de mogelijkheid bieden om toch te kunnen participeren in het opwekken van duurzame energie in Naarden, Muiden en Bussum. De opbrengst van de zonnepanelen is te volgen op de website www.wattnu.org.

1.7 Gemeentelijke organisatie Naarden klimaatneutraal

Het college van Naarden heeft in de zomer van 2015 besloten om de gemeentelijke organisatie over 2014 en 2015 klimaatneutraal te maken. Dit is bereikt door de CO₂-uitstoot van de gemeentelijke eigendommen te compenseren door deel te nemen aan een project voor bosbehoud en -herstel.

CO₂-uitstoot

De CO₂-uitstoot van de gemeentelijke organisatie wordt veroorzaakt door energieverbruik in de gemeentelijke gebouwen en door brandstofverbruik van het gemeentelijke wagenpark. Het elektriciteitsverbruik van de gemeentelijke gebouwen, de openbare verlichting, de pompen en gemalen en de verkeersregelininstallaties zijn reeds klimaatneutraal. Hiervoor wordt regionaal duurzame stroom ingekocht. Blijft over het gas- en brandstofverbruik dat niet CO₂-neutraal is. Het gezamenlijke gas- en brandstofverbruik van alle gemeentelijke gebouwen en gemeentelijk wagenpark bedroeg op jaarbasis 180 ton CO₂. De totaal te compenseren CO₂-uitstoot over 2014 en 2015 bedroeg dus 360 ton.

Trees for all

De CO₂ uitstoot is gecompenseerd door deel te nemen aan een bosbehoud- en bosherstelproject in Bolivia van de organisatie 'Trees for all' (zie www.treesforall.nl). In een bestaand regenwoud worden ongeveer 1500 bomen gedurende 50 jaar beschermd tegen de kap. Hiermee wordt niet alleen de CO₂-uitstoot gecompenseerd, maar blijft tevens de biodiversiteit van de flora en fauna van het woud behouden. Daarnaast plant 'Trees for all' 360 nieuwe bomen aan voor het herstel van het regenwoud en daarmee ook voor de toekomstige CO-opslag.

1.8 Klimaatcoalitie

Tijdens het Nationale Sustainability Congres op 3 november 2015 in Spant! heeft gemeente Bussum samen met ABN Amro, Delta Lloyd, IKEA, Natuurmonumenten, Royal Haskoning DHV, Spant! en Sungevity een handtekening onder de Nederlandse Klimaatcoalitie gezet. De Nederlandse Klimaatcoalitie is een initiatief van MVO Nederland, Natuur en Milieu, Het Nederlandse Klimaatverbond en het ministerie van Infrastructuur en Milieu. De deelnemers aan de Nederlandse klimaatcoalitie beloven een nulmeting van de eigen organisatie uit te voeren waarbij de CO₂-footprint wordt berekend inclusief een ambitie voor 2020 om CO₂-uitstoot te besparen, uiterlijk in 2050 een klimaatneutrale bedrijfsvoering te realiseren en samen te werken richting een groene groei en klimaatneutrale bedrijfsvoering. De 316 aangesloten bedrijven, overheden en maatschappelijke organisaties werden via de Klimaatcoalitie vertegenwoordigd bij de VN Klimaatconferentie in Parijs.

1.9 Campagne voor minder plastic in Bussum

De Milieuraad Bussum heeft in samenwerking met diverse organisaties als supermarkten, Pro Bussum, GAD en gemeente Bussum op 3 oktober 2015 een campagne gelanceerd om het gebruik van plastic tasje bij het doen van boodschappen terug te dringen. In Nederland komt er jaarlijks 25 miljoen kilo aan plastic tassen bij, zo'n 266 tassen per persoon. Dat zijn alleen in Gooise Meren al meer dan 15 miljoen tassen per jaar! De natuur ondervindt wereldwijd grote problemen door verschillende vormen van plastic afval. Plastic wordt nauwelijks afgebroken in de natuur. Een groot probleem vormen de flinterdunne gratis tassen en zakjes die éénmalig worden verstrekt. Per 1 januari 2016 is er landelijk een verbod op gratis tassen voor éénmalig gebruik.

Tassenzuilen

Het eerste deel van de campagne startte op 1 juli. In alle Bussumse supermarkten werden TakeMeBags neergezet. In deze tassenzuilen kunnen consumenten hun overtollige plastic tassen kwijt. Klanten die een tasje zijn vergeten mee te nemen kunnen daar een tasje uit pakken. De tassenzuil stimuleert zo het hergebruik van tassen. De TakeMeBag is een woordspeling voor 'Neem mij terug', dat slaat op het hergebruik. De TakeMeBags van de landelijke organisatie TassenBol™ werden in Bussum uitgetoet op gebruikersgemak, functionaliteit en doelmatigheid. Deze proef liep tot 1 oktober. Deelnemers aan de proef waren de Bussumse filialen van Albert Heijn, Deen, EkoPlaza, Lidl, Nettorama en Vomar.

Gaat 't zo mee?

Op 3 oktober startte een bewustwordingscampagne van drie maanden met de slogan: 'Gaat het zo mee?' De campagne heeft als doel gehad om het winkelend publiek te stimuleren met een eigen tas boodschappen te doen. Het ontwikkelde campagnebeeld was twee weken te zien op billboards. Regelmatig was er aandacht in de krant. En daarnaast werden winkeliers in Bussum gestimuleerd om zich bij de campagne aan te sluiten. Petra Olgers: "Als Milieuraad vinden we dat we niet tot 1 januari moeten wachten. Bovendien zullen veel winkels geld voor tasjes gaan vragen, waarmee je het probleem van het plastic niet oplost." De deelnemende Bussumse winkeliers aan de campagne plaatsten zichtbaar voor het publiek een zogenaamde Wobler, het beeldmerk van de campagne, in de etalage of op de toonbank. Meer informatie: <https://www.facebook.com/bussumplasticvrij>

1.10 De Bussumse Milieuraad

De Milieuraad van Bussum is in november 2007 op verzoek van gemeente Bussum opgericht. Omdat de gemeente Bussum per 1 januari 2016 ophield te bestaan heeft de Milieuraad Bussum besloten om zichzelf op te heffen. De Milieuraad beschouwde haar opdracht om gevraagd en ongevraagd advies te geven aan de gemeente als beëindigd.

Afscheid

De afgelopen acht jaar heeft de Milieuraad bijgedragen aan een duurzamer Bussum met het geven van adviezen en met eigen duurzame projecten en activiteiten in de Bussumse samenleving. Die taak is nu neergelegd. Om dit niet ongemerkt voorbij te laten gaan trakteerde gemeente Bussum de leden, oud-leden en andere betrokkenen op een bijzondere voorstelling als dank voor hun jarenlange inzet. Onder leiding van het Bussumse gezelschap Theater Draad werden verhalen over 8 jaar Milieuraad in Bussum met elkaar gedeeld.

Activiteiten in 2015

De Milieuraad heeft zich in 2015 op de volgende activiteiten geconcentreerd: voorbereiden en organiseren van een campagne voor minder gebruik van plastic tasjes in Bussum en het geven van adviezen aan de gemeente. In 2015 zijn de onderstaande adviezen uitgebracht:

- Op 28 mei heeft de gemeente Bussum aan de Milieuraad een advies gevraagd naar aanleiding van het rapport 'Bussum bewust: 2015 en verder..'. De vragen aan de Milieuraad waren: worden de accenten en aanbevelingen voor de toekomst herkend? Is er een aanbeveling die accentuering behoeft of zijn er aanvullingen nodig? In een gesprek tussen de Milieuraad en wethouder Lia de Ridder zijn deze vragen besproken. De Milieuraad gaf aan dat zij waarde hecht aan een vergelijkbaar orgaan als de Milieuraad in de nieuwe gemeente dat gevraagd en ongevraagd adviezen geeft.

- Begin september hebben enkele leden van de Milieuraad een gesprek gevoerd met vertegenwoordigers van de projectgroep Verbouwing gemeentehuis. Daarna is nog een schriftelijk advies verzonden. De Milieuraad adviseert de gemeente om het gemeentehuis Energieneutraal te maken. Hiermee geeft de gemeente inhoud aan haar voorbeeldrol, aldus de Milieuraad. De gemeente schrijft in haar reactie terug dat dit streven wordt onderstreept. Tegelijkertijd moet de verbouwing sober en doelmatig zijn. Dit kan conflicterend zijn met het doel Energieneutraliteit.
- In een brief van 15 september adviseert de Milieuraad de gemeente Bussum om geen vergunning af te geven voor ballonplatingen. Daarnaast actief het gesprek aan te gaan met organisatoren die niet vergunningplichtig zijn om ballonplatingen te ontmoedigen en hen te stimuleren om te kiezen voor een milieuvriendelijk alternatief. Verder in verkiezingstijd geen ballonnen uit te delen ter promotie van de partijnaam en te kiezen voor een duurzame 'gadgets' en de fusiepartners te adviseren in de nieuwe gemeente Gooise Meren hierop direct beleid te maken. Gemeente Bussum heeft gekeken of binnen de harmonisatie van het beleid met betrekking tot vergunningen dit advies van de Milieuraad mee worden genomen. Helaas bleek dit harmonisatieproces eind 2015 al zo goed als afgerond. Een eventuele aanpassing van de vergunning om ballonplatingen tegen te gaan ligt nu binnen de gemeente Gooise Meren.

1.11 Toekomstagenda Gooise Meren

Met de fusie tussen Naarden, Muiden en Bussum voor de deur was 2015 het jaar om stil te staan bij de vraag: hoe kijken wij als gemeenschap aan tegen duurzaamheid in de nieuwe gemeente Gooise Meren? Om dit met elkaar te verkennen werden twee activiteiten uitgezet: een evaluatie van het Duurzaamheidsprogramma Bussum bewust met adviezen voor de toekomst en een Duurzaamheidscafé over de duurzame toekomstagenda van Gooise Meren.

Bussum bewust: 2015 en verder..

Op 25 juni is in de raad van Bussum de evaluatie van het Duurzaamheidsprogramma 'Bussum bewust de toekomst in, visie op duurzame ontwikkeling 2010-2014' vastgesteld. De evaluatie blikte onder andere terug op aanpak, ontwikkeling en resultaten van het programma. Daarnaast werd er een enquête onder 213 stakeholders gehouden om te vernemen hoe over de uitvoering van het programma werd gedacht, maar ook welke focus voor de toekomst nodig is. Samengevat was de conclusie van de evaluatie: dat het programma tussen 2010 en 2015 een duidelijke vorm en een eigen gezicht heeft gekregen. Rond duurzaamheid is veel kracht en energie in de samenleving ontstaan. De vele initiatieven en ideeën rond natuur, milieu en duurzaamheid die opbloeien zijn geen eendagsvliegers meer. Daar heeft de gemeente vanuit een faciliterende en ondersteunende rol flink in geïnvesteerd. Kijkend naar de toekomst zijn de belangrijkste aanbevelingen uit de evaluatie: straal ambitie uit en benoem aansprekende kwalitatieve en kwantitatieve streefbeelden waar zowel gemeente als betrokkenen bij duurzaamheid uit de samenleving aan willen werken, benoem en concretiseer de gemeentelijke voorbeeldrol in de eigen bedrijfsvoering, zet in op co-creatie en realiseer hiermee duurzame activiteiten en projecten die door inwoners, bedrijven en andere partners opgezet worden. Daarnaast stelt de evaluatie: wil Gooise Meren een bevlogen facilitator en deelnemer in het netwerk rond duurzaamheid zijn, dan is het nodig dat in de eigen organisatie ambities geformuleerd worden, middelen en uren beschikbaar zijn en medewerkers van de gemeente in houding en gedrag binnen het eigen taakveld duurzaamheid handen en voeten geven in verbinding met de samenleving. De raad van Bussum bracht via een aangenomen motie in dat het formuleren van concrete doelen gewenst is en daar waar doelen niet gehaald worden deze te bespreken in de commissie.

De nieuwe gemeente Gooise Meren besluit uiteindelijk hoe zij invulling gaat geven aan duurzaamheid. De aanbevelingen uit dit rapport zijn de aandachtspunten en kansen die Bussum daarbij graag meegeeft.

Duurzaamheidscafé over toekomstagenda Gooise Meren

Dinsdagavond 3 november wisselden vijftig Bussumers, Naardenezen en Muidenaars in de Vernissage met elkaar van gedachten over de duurzame toekomstagenda van de nieuwe gemeente Gooise Meren. Maurits Groen, de nummer 1 uit de duurzame 100 van Trouw, sprak over de urgentie van het aanpakken van klimaatverandering. Enkele voorbeelden die Groen aangaf hoe dat lokaal handen en voeten kan krijgen waren: educatie aan jeugd en jongeren over onze leefomgeving en het renoveren

van woningen en openbare gebouwen naar Nul-op-de-Meter. Dit laatste houdt in dat gebouwen geen energie meer nodig hebben.

Na de inleiding spraken de aanwezigen in groepjes over elkaars duurzame dromen in Gooise Meren. Enkele voorbeelden van deze dromen zijn: voor 2030 Gooische Meren energieneutraal maken, fietsvriendelijk en auto te gast, biologische tuinen. Aan het eind van de avond hingen bijna 40 ideeën in de wensboom voor Gooise Meren.

Bijzonder op deze avond was de wens van een aantal inwoners om samen met de gemeente de duurzaamheidscafés te organiseren. Tot slot bedankte wethouder Lia de Ridder iedereen voor zijn of haar inzet voor een duurzamer Bussum.

1.12 Meer initiatieven rond duurzaamheid in Bussum

In Naarden, Muiden en Bussum zijn veel inwoners en organisaties actief om een bijdrage te leveren aan natuur, milieu en duurzaamheid. Hieronder volgt een aantal voorbeelden waar wij als gemeente niet altijd bij betrokken zijn. Waar wij wel bij betrokken zijn bestaat dit uit meedenken, meedoen of het faciliteren van een locatie. Dit overzicht is verre van compleet. Niet alle activiteiten rond natuur, milieu en duurzaamheid zijn bekend bij de gemeente.

Gooise Meren Coöperatief

In 2015 is dit Coöperatief ontstaan vanuit de wens om katalysator te zijn voor duurzame ideeën, activiteiten en initiatieven in Naarden, Bussum, Muiden en Muiderberg. Duurzaam Gooise Meren Coöperatief i.o. is een open platform, dat bestaat uit mensen met passie voor maatschappelijk betrokken en verantwoord leven en ondernemen, die toekomstgericht denken. Friskijkers, dwarsdenkers en gewoon-doeners, die geloven in de creativiteit, kennis en kracht van de lokale gemeenschap. Met de overtuiging dat alleen co-creatie en samenwerking een duurzame toekomst dichterbij brengt. In samenwerking met dit Coöperatief organiseert de gemeente vanaf 2016 de duurzaamheidscafés. Meer informatie: <http://gooisemerencooperatief.nl>.

Soupurbe (eten, verbinden en samen doen)

Soupurbe biedt elke donderdagavond in AC Jan Ligthart een podium voor initiatieven die een bijdrage leveren aan een inclusieve en duurzame samenleving. Iedere donderdag kookt Taste Before You Waste: een organisatie die zich bezighoudt met het onder de aandacht brengen van voedselverspilling. Iedereen kan aanschuiven vanaf 18.00 uur en genieten van een vegetarisch menu. Na het eten is er een avondprogramma over een maatschappelijk onderwerp dat lokaal leeft. <http://souponbe.nl>.

Repair Café Bussum

Het Repair Café Bussum bestaat sinds 2012. Een team van vrijwilligers repareert producten die stuk zijn en geeft ze zo een tweede leven. Daarnaast heeft de stichting als doel om reparatiekennis te behouden en te verspreiden en de sociale cohesie te bevorderen door buurtgenoten met verschillende achtergronden en drijfveren met elkaar in contact te brengen in het kader van inspirerende en laagdrempelige bijeenkomsten. In 2015 zijn op verschillende locaties in Bussum zeven Repair Cafés georganiseerd. Het Repair Café van 28 november was een bijzondere. Het drukke Repair Café werd niet alleen bezocht door Syrische vluchtelingen, maar ook door reporters van Nieuwsuur. Een aantal Syrische vluchtelingen konden in het Repair Café hun kennis als reparateur inzetten. De uitzending is hier terug te zien: <http://nos.nl/uitzending/10711-uitzending.html> (vanaf minuut 14:50). Inmiddels is het

25ste Repair Café achter de rug en wordt gewerkt aan tweede Repair Café in Gooise Meren. Meer informatie over het Repair Café: <http://repaircafebussum.nl>.

Groen Muiderberg

Sinds het voorjaar van 2011 is de Stichting Groen Muiderberg actief. Het doel van de stichting is het beschermen van natuur, milieu en landschap in Muiderberg en het vergroten van bewustwording en betrokkenheid bij gemeente en inwoners. De stichting organiseert informatieavonden en excursies over de natuur en natuurwerkdagen. Daarnaast kwam de stichting in 2015 ook op voor het belang van natuur en landschap in relatie tot de ontwikkeling van een locatie voor een hockeyveld en parkeerplaats. Voor meer informatie: <http://groenmuiderberg.blogspot.nl>.

1.13 Nog enkele aanvullende cijfers en feiten over 2015

Hieronder treft u verdeeld over vier aandachtsvelden een overzicht aan van andere activiteiten in Naarden, Muiden en Bussum rond duurzaamheid:

Gemeentelijke duurzaamheidsambities

- In wat nu de gemeente Gooise Meren is zijn twintig locaties met zevenentwintig oplaadpunten beschikbaar voor het opladen van elektrische auto's, fietsen en scooters. De locaties kunt u hier vinden: <https://gooisemeren.nl/parkeren/oplaadpunten-voor-elektrisch-vervoer>
- In juni 2015 is in het besluitformulier voor B&W van gemeente Bussum een extra paragraaf over duurzaamheid toegevoegd. Het doel van deze paragraaf is om het college meer inzicht te geven in de overwegingen met betrekking tot de drie P's (People, Planet en Profit) van duurzaamheid bij voorstellen die ter besluitvorming voorliggen.
- Gemeente Bussum heeft samen met Spant!, Hocras, Gamma, Platform Maatschappelijk Ondernemen Naarden-Bussum en MTH het CO₂-convenant ondertekend. In 2015 is dit netwerk 3x bij elkaar geweest. Het doel in 2015 was om het netwerk uit te breiden. Twee mogelijke partners zijn gevonden in SolarPartners en HR Car Improvement.
- Bij het watertappunt op het Veerplein in Bussum wordt jaarlijks circa 2000 liter watergetapt. Dat zijn iets meer dan 6000 flesjes water van 0.33 liter.

Communicatie en voorlichting

- Stichting Omgevingseducatie Gooi, Vecht en Eemstreek verzorgt Natuur- en Milieueducatie in de regio. In het schooljaar 2014-2015 namen van de 26 basisschoollocaties uit Gooise Meren 55 groepen en circa 1265 leerlingen deel aan één of meerdere NME-activiteiten. In het voortgezet onderwijs hebben ca. 60 leerlingen van het Vitus College bedrijven in Bussum bezocht en duurzaamheidsadvies gegeven.
- In 2015 zijn twee Milieu- en Duurzaamheidspagina's verschenen. De editie in het voorjaar stond in het teken van drie bij duurzaamheid betrokken inwoners en ondernemers. De editie in het najaar stond in het teken van 20 jaar Wereldwinkel in Bussum en de campagne Bussum plastic tassen vrij. Daarnaast is zeer regelmatig, onder andere via de gemeentepagina, aandacht voor milieu en

duurzaamheid geweest. In het bijzonder rondom de campagne Bussum Fairtrade Gemeente, de campagne Bussum plasticassenvrij en de bewonersavonden over energie besparen in het algemeen.

- De 'groene' bus van de Stichting ...In Bussum natuurlijk! is in 2015 diverse keren gebruikt voor projecten in het basisonderwijs rond zwerfafval (Stichting Omgevingseducatie), natuurwandeling (IVN Gooi en omstreken) en voor vergaderingen (CO₂-convenant).

Maatschappelijke dialoog over duurzaamheid

- In 2015 zijn diverse evenementen georganiseerd om inwoners te betrekken bij duurzaamheid: twee duurzaamheidscafés (organisatie gemeente: thema's Over ons eten en de voedselketen en Toekomstagenda Gooise Meren), zeven Streekmarkten (organisatie Tafel4), zeven Repair Cafés (organisatie Repair Café Bussum), één activiteit om Fairtrade voor het voetlicht te brengen (organisatie werkgroep Fairtrade) en twee bewonersavonden over energie besparen (organisatie gemeenten i.s.m. HOOM). De gemeente faciliteert deze activiteiten waar nodig met bijvoorbeeld middelen, een ruimte of advies.
- Circa 250 inwoners uit Gooise Meren zijn in meer of mindere mate betrokken bij activiteiten rond natuur, milieu en duurzaamheid die door de gemeente en andere organisaties als de Milieuraad, ...In Bussum Natuurlijk!, HOOM en Watt Nu georganiseerd worden. In 2015 hebben circa 90 mensen een duurzaamheidscafé bezocht.

Publiekscampagnes en – activiteiten

- In 2014 zijn diverse campagnes en activiteiten georganiseerd: Landelijke Opschoondag (schoonmaken eigen leefomgeving), Opruimen Vuurwerk, In de keuken gebeurt het! en Glas in 't bakkie (in samenwerking met de GAD), de Duurzame Huizenroute (in samenwerking met alle regiogemeenten) en de Milieuestafette controle brandveiligheid (organisatie Brandweer).
- In het voorjaar van 2015 is door een betrokken inwoner de Milieuraad Junior opgericht. Samen met een groep kinderen wordt ingezet op schonere straten en kinderen inzicht geven in het ontstaan van afval en vervuiling in de wereld.
- In 2015 is de EerlijkWinkelen route in Bussum gegroeid naar 28 deelnemende ondernemers met een Fairtrade, biologisch of tweedehands assortiment. De EerlijkWinkelen route is een initiatief van drie betrokken inwoners bij duurzaamheid. Zij willen inwoners laten zien dat er voldoende duurzame alternatieven zijn voor dagelijkse en bijzondere boodschappen.